



АНАЛІТИЧНА НОТАТКА щодо реформування ПДВ в контексті євроінтеграції

1. Євроінтеграція

На даному етапі в країнах ЄС не існує єдиної системи оподаткування ПДВ. Різні країни мають різні основні ставки і, як правило, практикують застосування знижених ставок ПДВ до низки товарів.

Законодавство ЄС оперує двома основними форматами нормативних документів: директивами, які фактично є дорожніми картами для держав-членів ЄС на шляху до повної гармонізації європейського законодавства і регламентами, які відіграють роль законів і є обов'язковими для виконання всіма країнами-членами ЄС.

В сфері оподаткування ПДВ регламентів ЄС не існує – тобто єдині правила оподаткування ПДВ не встановлені. Натомість існує [Директива 2006/112/ від 28.11.2006](#) (з численними наступними змінами та доповненнями) про загальну систему оподаткування ПДВ. Цією директивою передбачено, що і надалі кожна з країн може встановлювати свою власну ставку ПДВ (стаття 96), однак така ставка не може бути меншою за **15%** (стаття 97). Також передбачено, що кожна з країн має право встановлювати одну або дві знижені ставки ПДВ лише на товари (21 позиція, згадана у Додатку III до цієї директиви), включені до Додатку III до цієї директиви. Такі знижені ставки не можуть бути меншими **5%**. Також передбачена можливість застосування "перехідних" розмірів ставок для того, щоб зміни в оподаткуванні були порівняно м'якими.

Варто зазначити, що параметри, встановлені Директивою 2006/112 стосуються лише країн – членів ЄС. Країн, які не є членами ЄС, вимоги директивами ЄС не встановлюються. Хоча [Стаття 353](#) Угоди про асоціацію "Україна-ЄС" передбачає поступове наближення до структури оподаткування, визначеної у Директиві 2006/112 відповідно до [Додатку XXVIII](#) Угоди про асоціацію. Це має відбутися протягом 5 років з дня набрання Угодою чинності, тобто до вересня 2022 року.

2. Сфери застосування зниженої ставки ПДВ

В країнах ЄС знижені ставки, зокрема, застосовуються до двох профільних для аграрного сектору груп товарів:

- (11) поставка товарів і послуг, зазвичай призначених для використання у сільськогосподарському виробництві, за винятком засобів виробництва на зразок механізмів або будівель;
- (1) харчові продукти (в тому числі напої, за винятком алкогольних напоїв) для споживання людьми та тваринами; живі тварини, насіння, рослини та інгредієнти, зазвичай призначені для приготування харчових продуктів; продукція, що зазвичай використовується як доповнення до харчових продуктів або як замітник харчових продуктів.

Отже, для середніх сільгоспвиробників, знижена ставка ПДВ в перспективі має застосовуватися до всього набору вхідних факторів виробництва: насіння, палива, добрив, засобів захисту рослин, послуг з обробки ґрунту, збирання врожаю тощо. Також за зниженими ставками має оподатковуватися будь-яка сільськогосподарська діяльність, включаючи виноградарство, вирощування фруктів та овочів, квітів та інших декоративних рослин, як на відкритому, так і на закритому ґрунті, виробництво грибів, спецій, насіння та садивного матеріалу, догляд за розплідниками, загальне тваринництво, включаючи племінну справу, птахівництво, кролівництво, бджільництво, шовківництво, розведення слимаків та молюсків, лісництво, рибицтво, вільний вилов та штучне розведення риби, інших їстівних морепродуктів.

Тобто, фактично сільське господарство має працювати в системі ПДВ зі ставкою оподаткування 10% - і вхідного ПДВ, і вихідного ПДВ.



3. Ставки ПДВ в різних країнах

№	Країна	Вхідний, група (11)	Вихідний, група (1)
1	Бельгія, BE	6%, 12%, 21%	6%, 12%, 21%
2	Болгарія, BG	20%	20%
3	Чехія, CZ	15%, 21%	10%, 15%
4	Данія, DK	25%	25%
5	Німеччина, DE	7%	7%, 19%
6	Естонія, EE	20%	20%
7	Ірландія, IE	0%, 4,8%, 9%, 13,5% 23%	0%, 4,8%, 9%, 13,5% 23%
8	Греція, EL	13%, 24%	13%, 24%
9	Іспанія, ES	10%	4%, 10%
10	Франція, FR	10%, 20%	2,1%, 5,5%, 10%, 20%
11	Хорватія, HR	13%, 25%	5%, 13%, 25%
12	Італія, IT	4%, 10%, 25%	4%, 5%, 10%
13	Кіпр, CY	5%, 19%	5%, 19%
14	Латвія, LV	21%	5%, 12%, 21%
15	Литва, LT	21%	21%
16	Люксембург, LU	3%, 17%	3%
17	Угорщина, HU	27%	5%, 18%, 27%
18	Мальта, MT	18%	0%
19	Нідерланди, NL	-	6%, 21%
20	Австрія, AT	10%, 13%	10%
21	Польща, PL	5%, 8%, 23%	5%, 8%, 23%
22	Португалія, PT	6%, 13%, 23%	6%, 13%, 23%
23	Румунія, RO	9%, 19%	9%
24	Словенія, SL	9,5%	9,5%
25	Словакія, SK	20%	10%, 20%
26	Фінляндія, FI	14%, 24%	14%
27	Швеція, SE	25%	12%, 25%
28	Великобританія, UK	20%	0%, 20%

Переважна більшість країн – членів ЄС застосовує знижені ставки ПДВ як для продуктів харчування, так і для факторів сільськогосподарського виробництва.

Ставки для ПДВ для продуктів харчування, як правило, мають внутрішню диференціацію, пов'язану з типом харчової продукції. У тому числі до деяких категорій продуктів харчування застосовується й базова ставка.

Сім країн ЄС застосовують однакові, у тому числі й знижені ставки ПДВ до факторів сільськогосподарського виробництва.

Країни з високим рівнем життя мають знижені ставки ПДВ для кінцевого споживача базової харчової продукції - Бельгія, Німеччина, Іспанія, Франція, Люксембург, Нідерланди, Великобританія.

Країни, до яких існує суттєва міграція українських с/г робітників (Італія, Польща, Португалія) мають знижені ставки ПДВ для вхідних факторів виробництва сільгосппродукції.

Лише три країни (Болгарія, Данія, Естонія, Литва) застосовують базові ставки ПДВ як до продуктів харчування, так і до факторів сільськогосподарського виробництва.

4. Висновки і рекомендації

- Дискусії щодо зниження ставки ПДВ для сільгоспвиробника є не тільки доречними, але й актуальними з огляду на вимоги Угоди про асоціацію "Україна-ЄС".
- Національні ставки ПДВ: основна 20% і дві знижені 7% (ліки) і 10% (аграрний сектор) відповідають вимогам, які встановлені для країн-членів ЄС.



- Питання про зниження розміру податкового кредиту, яке веде до збільшення суми сплачуваного ПДВ в наступних ланках виробництва за рахунок зниження ставок на сільгосппродукцію, в європейському законодавстві не ставиться.
- Питання збільшення сум сплачуваного ПДВ в ланках наступної переробки сільгосппродукції має виключно велике значення для України, де така переробка лишається нерозвинутою.
- Питання збільшення сум сплачуваного ПДВ в ланках наступної переробки відіграє роль суттєвої перешкоди при реформуванні податкового законодавства з ПДВ відповідно до вимог ЄС і потребує свого професійного розв'язання.